

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Wijdmeren
T.a.v.
Postbus 190
1230 AD Loosdrecht

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Olonummer

Onze referentie
1418305

Datum 09 augustus 2023
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Bijlagen
0

Naam Trompenburg
Adres Zuidereinde 43
Postcode/plaats 1243KK 's-Graveland
Gemeente/provincie Wijdmeren; Noord-Holland;
Monumentnummer 522881

Geacht college,

Op 12 juli 2023 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning niet te verlenen totdat is goedgekeurd:

- Een gewijzigd voorstel voor de twee oversteekplekken naar de binnenste eilanden die voldoende publiekstoegankelijk zijn;
- Een aangepast voorstel voor de brug naar het huis, overeenkomstig de tekening van Cornelis Pronk;
- Een gewijzigd voorstel voor de verlichting.

Bij het verlenen van de vergunning adviseer ik als voorwaarde op te nemen:

- Helder en tijdig te communiceren over de kap naar omwonenden;
- De kap uit te voeren buiten het broedseizoen;
- De tuinaanleg uit 1915-1930 op het noordelijke binnenste eiland te documenteren volgens de richtlijnen tuinhistorisch onderzoek vooruitlopend op de sloop;

In onderstaande motivering licht ik dit nader toe.

Het plan

Aan u wordt een omgevingsvergunning gevraagd voor de herinrichting en renovatie van de tuin van buitenplaats Trompenburg.

Motivering

Trompenburg kan gerekend worden tot de meest belangwekkende buitenplaatsen van Nederland. Nadat de Franse troepen in de winter van 1673 de voorloper van het huis brandschatten, startte rond 1675 de bouw van het huis en bijbehorende tuinaanleg. Trompenburg dankt zijn naam aan de zeevaarder Cornelis Tromp (1629-1691) die het huis liet bouwen en bewoonde. De buitenplaats bestaat uit een buitengewoon gaaf bewaard 17^e-eeuws hoofdhuis en een op hoofdlijnen goed bewaarde tuinaanleg. De oorspronkelijke aanleg van huis en tuin volgen de toenmalige formele stijl van de geometrische aangelegde buitenplaatsen waarbij gebruik gemaakt is van de Rijnlandse roede. De oorspronkelijke geometrische aanleg weerspiegelde de schoonheidsidealen van die tijd. De later gerealiseerde landschappelijke stijl (19^e eeuw) is nog goed herkenbaar in het centrale 'bosgebied'. De historische tuinaanleg is een fraai voorbeeld van hoe mens, natuur en kunst samen kwamen, door de natuur te onderwerpen aan de wetten van de kunst ten behoeve van het geldende schoonheidsideaal.

De historische buitenplaats Trompenburg is van algemeen belang vanwege de herinnering aan de stichter Cornelis Tromp, de nagenoeg gave architectuur van het exterieur en interieur van het hoofdhuis en de eveneens redelijk gaaf bewaarde tuinaanleg, hetgeen dit complex een oorspronkelijk en uniek karakter geeft alsook vanwege de beeldbepalende ligging van het hoofdhuis en de stedenbouwkundige plaats in de reeks 's Gravenlandse buitenplaatsen.

Aanleiding

In 2011 heeft Karres en Brands, in opdracht van toenmalige eigenaar Rijks Vastgoed Bedrijf een toekomstvisie geschreven. Hierover is reeds (eerder) een positief advies uitgebracht. Voorliggend plan betreft een nadere uitwerking van die toekomstvisie, met enkele wijzigingen inbegrepen.

Het voornemen betreft herstel en herinrichting van de tuin op basis van de laat 17^e-, vroeg 18^e -eeuwse situatie. Een aquarel uit 1704, gebaseerd op de opmetingen van Daniel Sohier en de pentekeningen van Cornelis Pronk uit het midden van de 18^e eeuw vormen daarvoor de belangrijkste inspiratiebronnen. Het plan betreft een reconstructie op onderdelen. De toekomstige openstelling voor publiek vraagt echter ook om eigentijdse inpassingen. Ook bestaat het voornemen om een hedendaagse tijdslaag toe te voegen binnen de kaders van de historische aanleg. Deze aanpak is uitgebreid verwoord in de visie van Karres en Brands (2011) en ligt in lijn met de restauratievisie van het huis.

Het plan beoogt het herstel van de westelijke eilandenstructuur, het behoud van het landschappelijke bos, de her-aanleg van een boomgaard en de aanleg van omringende bomenrijen en ondergelegen padenstructuur. Door de samenkomst van al deze onderdelen, zowel qua interieur, exterieur en buitenruimte, wordt de kwaliteit van het gesamt-kunstwerk, zoals Trompenburg ooit ontworpen is, op hoofdlijnen hersteld en beleefbaar gemaakt. Het voorstel gaat niet ten koste van waardevolle, later toegevoegde, historische lagen. De herinrichting van de tuin vormt een van de vier pijlers van de restauratie van Trompenburg door eigenaar Stichting Monumentenbezit.

Hieronder ga ik kort in op verschillende onderdelen het plan. Ingrepen die in dit advies *niet* genoemd worden, kunnen derhalve als akkoord beschouwd worden.

Herstel westelijke eilandenstructuur

Het voorstel voor de westelijke eilandenstructuur betreft het herstel van de 17^e/18^e-eeuwse situatie. Deze wordt hoofdzakelijk gevormd door de strakke oeverbelijning van de hoofdplaats, het water en de vier eilanden. Het herstel van de oeverbelijning draagt om die reden in positieve zin bij aan de monumentale beleving van de voormalige buitenplaats Trompenburg.

Bruggen

Het voorstel voor drie bruggen herstelt de historische hoofdvorm. Deze historische hoofdvorm is gebaseerd op tuinhistorisch onderzoek dat is uitgevoerd naar de 17^e/18^e-eeuwse aanleg. Het herstel van de bruggen draagt in belangrijke mate bij aan de beleving en herkenbaarheid van de historische buitenplaats. Het herstel van de brug naar het hoofdhuis gaat gepaard met herstel van de eilandstructuur en de waterbeleving. Ten aanzien van het ontwerp van de brug naar het hoofdhuis adviseer ik een lichte toog, overeenkomstig de tekening van Cornelis Pronk, aan te brengen. Dit verleent de brug een speels en gracieus karakter en benadrukt het onderscheid met de meer functionele bruggen naar de buitenste eilanden. Daarnaast adviseer ik ook de uiteinden van de brugleuning te detailleren overeenkomstig de tekening van Cornelis Pronk. Ik adviseer dit als voorwaarde op te nemen in het advies.

De overige twee nieuwe verbindingen voegen een nieuwe laag toe en ontsluiten de binnenste eilanden die voorheen uitsluitend over water toegankelijk waren. Het voorgestelde ontwerp hiervoor is inventief en probeert de oversteek onzichtbaar te maken vanuit de 17^e/18^e eeuwse beleving. Echter, het ontwerp gaat voorbij aan de toegankelijkheid voor minder validen en kinderwagens. Ik acht publiekstoegankelijkheid van belang, mede gezien de toekenning vanuit de SRR voor de herstelwerkzaamheden op Trompenburg. Om die reden adviseer ik het ontwerp te wijzigen. Ik adviseer dit als voorwaarde bij de vergunning op te nemen

De beoogde verbindingen met Gooilust zullen voor sterk verbeterde toegankelijkheid en beleving van de historische groenomgeving zorgen en kunnen dan ook op goedkeuring rekening vanuit de RCE.

Bomenkap

Het voorliggende voorstel voor de kap van 124 bomen, inclusief 75 volwassen bomen, is ingrijpend. Het vernieuwen en herstellen van het 17^e/18^e-eeuwse lanenpatroon is helaas niet zonder een dergelijke ingreep mogelijk. Het totaalplan voor de parkaanleg compenseert het verlies aan bomen ruimschoots. Van belang is voldoende begeleiding en aandacht voor het proces van uitvoering en het voortbestaan van de aanwezige ecologie. De te verwijderen bomen zijn zorgvuldig onderzocht op ecologie en monumentale waarde. De ouderdom is gering en de situering niet van wezenlijke waarde. De ecologie wordt gerespecteerd met behoud van een ooievaarsnest. Ook wordt het oorspronkelijke blokverband hersteld en is een vergelijkbare 17^e/18^e cultivar gekozen, de zomerlinde of grootbladige linde. Daarmee is de kap en gelijktijdige herplant goed te aanvaarden vanwege de meerwaarde van de historische beleving die dit oplevert. Hierbij blijft het belangrijk helder en tijdig te communiceren met

omwonenden en de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen. Vanwege het belang voor het draagvlak en het voortbestaan van de ecologie adviseer ik u dit als voorwaarde op te nemen in de vergunning.

Inrichting binnenste eilanden

Het voorstel betreft onder andere de aanplant van de hagenstructuur op basis van vroeg 18^e-eeuws beeldmateriaal. De hagen creëren de beslotenheid van de afzonderlijke tuinkamers. In het kader van de toegankelijkheid is het aan te bevelen het hoofdhuis voldoende zichtbaar te houden binnen deze beslotenheid, bijvoorbeeld met een klein kijkgat in de hagen.

Voor de invulling van de tuinkamers is gekozen voor een eigentijdse bloesemtuint met lage hagen en natuurstenen zitelementen. Hierdoor verdwijnt de tuinaanleg uit 1915-1930 op het noordelijke eiland. Verwijdering van deze oudere laag vereist een goede documentatie volgens de richtlijnen tuinhistorisch onderzoek vooruitlopend op de sloop. Ik ben voldoende overtuigd dat er een zorgvuldige afweging is gemaakt en dat met het toevoegen van een nieuw ontwerp binnen het historische kader, het herstel van de tuinen ook een eigentijdse kwaliteit meekrijgt die de beleving versterkt. De publiekstoegankelijkheid van beide eilanden is een punt dat nog verbetering behoeft (zie bruggen). Verder bestaan er tegen voorliggend plan geen bezwaren vanuit cultuurhistorie.

Bosgebied

In het bosgebied wordt voorgesteld om de noordelijke bosrand te accentueren met vrijkomend hout in de vorm van diverse 'muurtjes'. Deze oplossen acht ik onvoldoende passend binnen een historische groenaanleg. Ik adviseer het voorstel op dit punt te wijzigen in een dunne bosrand met heesters om tot een natuurlijke afsluiting van de bosrand te komen.

Boomgaard

Het voorliggende voorstel voor reconstructie van de boomgaard op basis van vroeg 18^e-eeuws beeldmateriaal is zeer zorgvuldig tot stand gekomen. Het ontwerp en toekomstige 'nut' draagt in belangrijke mate bij aan de historische beleving, allure en educatieve waarde van de buitenplaats. Middels archeologisch onderzoek is de aanwezigheid en de exacte locatie van de sloot aangetoond, deze wordt aan de achterzijde van de boomgaard teruggebracht. De vorm van de boomgaard is in op basis van de Rijnlandse roedeverdeling van de buitenplaats ontworpen. De historische rassen sluiten goed aan bij de 18^e-eeuwse beleving van Trompenburg. Ik spreek mijn waardering uit voor het archeologisch onderzoek en de opdracht daartoe. Dit heeft bijgedragen aan een zorgvuldig herstelplan.

Parkeren en inrichtingselementen

Het inpassen van parkeren is belangrijk gezien vanuit de toekomstige openstelling. De plekken zijn lastig in te passen met behoud van de historische waarde. Mede doordat parkeren buiten de buitenplaats niet mogelijk is ben ik bereid mee te gaan in het voorstel voor 24 parkeerplekken op het noordelijke eiland. De materialisering in klinkers is akkoord. Ik adviseer voor de parkeerplekken aan de noordelijke bosrand om geen 'meubilair' als paaltjes, hekjes of borden te plaatsen. Nadere toelichting is nog gewenst op eventuele laadpalen en het inpassen van fietsparkeerplaatsen. De wijze van verlichten adviseer ik te wijzigen. In het huidige voorstel ogen de armaturen/bollaards nog

te fors en aanwezig en onvoldoende passend bij de uitstraling van een historische buitenplaats.

De inrichting van de tuin met banken, plukladders en padvast is goed ingepast met oog op de openstelling.

Beheer

Het voorliggende voorstel is een aanzienlijke investering die de beleving van dit bijzondere erfgoed ten goede komt. Een tuinaanleg is niet alleen gebaat bij deze investering maar ook bij het in stand houden en beheer van deze groene elementen en de waterkwaliteit. Om die reden vraag ik u de eigenaar te wijzen op het belang van een beheerplan en toekomstig onderhoud waarvoor de eigenaar een beroep kan doen op financiële regelingen zoals bijvoorbeeld de SIM.

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning derhalve nog niet te verlenen.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de staatssecretaris van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,